Biuletyn Europejski nr 12 (59)/2018*

Spis treści

Informacje **2**

Nowe akty prawne Unii Europejskiej **6**

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej **7**

Cła 7

Podatki 7

Swoboda przedsiębiorczości 13

Swobodny przepływ pracowników 16

Zasady ogólne 17

Zamówienia publiczne 18

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka **19**

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych **27**

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ 3 grudnia 2018 r. rozpoczął się w Katowicach szczyt klimatyczny COP24. Wydarzenie otworzono tzw. segmentem wysokiego szczebla, na którym przemawiali m. in.: prezydent COP23 Frank Bainimaram, sekretarz generalny ONZ Antonio Guterres, przewodnicząca Zgromadzenia Ogólnego NZ María Fernanda Espinosa, prezydent RP Andrzej Duda, prezydent COP24 Michał Kurtyka. Szczyt klimatyczny ONZ 2018 trwał prawie dwa tygodnie, zakończył się w sobotę 15 grudnia. Podczas konferencji wypracowano tak zwane reguły katowickie dotyczące ochrony klimatu, które mają pomóc we wdrażaniu postanowień ze szczytu w Paryżu z 2015 r.

▪ 3 grudnia 2018 r. obchodzony jest Europejski (i Międzynarodowy) Dzień Osób Niepełnosprawnych. Z tej okazji w Brukseli zorganizowano w dniach 3–4 grudnia konferencję tematyczną. Ponad 80 mln osób w UE jest w pewnym stopniu dotkniętych niepełnosprawnością. Integracja osób z niepełnosprawnościami do społeczeństwa i gospodarki jest także jedną z głównych zasad tzw. Europejskiego filaru praw socjalnych.

▪ 4 grudnia 2018 r. Europejska Komisja na rzecz Skutecznego Wymiaru Sprawiedliwości (*The European Commission for the Efficiency of Justice* – CEPEJ) Rady Europy przyjęła pierwszy akt normatywny regulujący kwestie etyczne związane z używaniem sztucznej inteligencji (*artificial intelligence – AI*) w sądownictwie (tekst angielski *vide*: https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c).

▪ 4 grudnia 2018 r. rzecznik generalny TSUE, Manuel Campos Sanchez-Bordona, zawarł w swej opinii stanowisko, że nie ma przeszkód prawnych do ewentualnego wycofania przez Wielką Brytanię wniosku o wystąpienie z Unii Europejskiej. Opinia związana jest z pytaniem prejudycjalnym szkockiego sądu, do którego zwrócili się proeuropejscy politycy i aktywiści celem określenia "czy, kiedy i w jaki sposób notyfikacja (w sprawie *Brexitu*) może zostać jednostronnie wycofana". Procedura opisana w art. 50 TUE mówi, że każde państwo członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu ze Wspólnoty. Przepisy te nie wspominają jednak o przypadku zmiany takiej decyzji.

Zdaniem rzecznika generalnego TSUE powinien stwierdzić, że art. 50 TUE zezwala na jednostronne wycofanie zawiadomienia o zamiarze wystąpienia z UE pod warunkiem spełnienia konstytucyjnych wymogów danego państwa członkowskiego – w tym przypadku ponownego referendum i zgody brytyjskiego parlamentu. Zamiar taki musiałby zostać zgłoszony do Rady Europejskiej. Opinia rzecznika nie jest wiążąca dla składu orzekającego, ale jest wskazówką, z której sędziowie często korzystają. Stanowisko rzecznika Trybunał podzielił i tym razem w wyroku z dnia 10 grudnia (sprawa C-621/18 *Wightman*), stwarzając władzom w Londynie możliwość potencjalnej zmiany decyzji w sprawie *Brexitu*. Orzeczenie, wydane przez TSUE w pełnym składzie, zostało ogłoszone na dzień przed głosowaniem brytyjskiej Izby Gmin w sprawie porozumienia dotyczącego wyjścia Wielkiej Brytanii z UE. Według sondaży YouGov z początków grudnia 49 % Brytyjczyków uznaje, że decyzja o Brexicie była błędem, a wciąż ja popiera 38 % ankietowanych.

- 6 grudnia 2018 r. NSA skierował do TSUE dwa pytania prejudycjalne dotyczące polskich ograniczeń w korzystaniu z ulgi za złe długi. W szczególności chodzi o to, czy dyrektywa 112 – przy uwzględnieniu zasad neutralności i proporcjonalności – zezwala na wprowadzenie w prawie krajowym ograniczenia możliwości podstawy opodatkowania w razie częściowego lub zupełnego niewywiązania się z płatności ze względu na określony status podatkowy dłużnika i wierzyciela (zob. s. 27).

- 6 grudnia 2018 r. Parlament i Rada UE, przy wsparciu Komisji, właśnie osiągnęły w rozmowach trójstronnych porozumienie w sprawie budżetu na 2019 r. Budżet UE na rok 2019 wynosi 165,8 mld euro w środkach na zobowiązania (środki, co do których można się zobowiązać w umowach w danym roku) i 148,2 mld euro w środkach na płatności (środki rzeczywiście wydatkowane).

- 7 grudnia 2018 r. w Wiedniu na konferencji #EuropeForCulture oficjalnie zamknięto Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego 2018. W ramach jego obchodów ponad 6,2 mln osób wzięło udział w ponad 11 700 wydarzeniach zorganizowanych w 37 krajach.

- 10 grudnia 2018 r. obchodzony jest coroczny Dzień Praw Człowieka. Światowe święto obchodzone jest co roku w – tegorocznie 70-tą – rocznicę ogłoszenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

▪ 11 grudnia 2018 r. nie odbyło się zaplanowane w brytyjskim parlamencie głosowanie w sprawie warunków *Brexitu*. Premier T. May odwołała je w przeddzień i przesunęła je na tydzień rozpoczynający się 14 stycznia 2019 r. W drugim tygodniu stycznia ma się też w tej sprawie toczyć debata parlamentarna. Pojawiają się też postulaty wzywające do przeprowadzenia drugiego referendum w sprawie wyjścia z UE. Tymczasem Komisja Europejska przygotowała plan działania awaryjnego na wypadek braku ratyfikacji porozumienia przez Wielką Brytanię. Obejmuje on niektóre sektory i dziedziny jak prawa obywateli, usługi finansowe, transport, cła i wywóz towarów. Ratyfikowanie tzw. umowy brexitowej jest obecnie w rękach brytyjskiego parlamentu.

▪ 11 grudnia 2018 r. odbyło się trzecie wysłuchanie Polski na unijnej naradzie ministerialnej ws. reformy sądownictwa. Polskę reprezentował Konrad Szymański. Polska powinna do 17 stycznia 2019 r. przedstawić raport ws. wdrożenia środka tymczasowego i postanowienia TSUE. W tym czasie swoją ocenę nowelizacji ustawy o Sądzie Najwyższym przygotuje też Komisja Europejska.

▪ 13 grudnia 2018 r. Parlament Europejski zatwierdził podpisaną w Tokio 17 lipca 2018 r. podczas szczytu UE-Japonia umowę UE-Japonia o partnerstwie gospodarczym i strategicznym. Wynegocjowana przez KE umowa handlowa jako pierwsza w historii zawiera jasne odniesienie do paktu klimatycznego z Paryża. Dzięki porozumieniu handlowemu powstanie strefa wolnego handlu obejmująca 635 mln osób i jedną trzecią światowego PKB.

▪ 17 grudnia 2018 r. TSUE wydał postanowienie w sprawie *Komisja przeciwko Polsce* (sygn. C-619/18), co oznacza, że do momentu ogłoszenia przez TSUE wyroku w sprawie ustawy o Sądzie Najwyższym, Polska jest zobowiązana do zastosowania środka tymczasowego, czyli do zawieszenia stosowania przepisów, które wzbudzają kontrowersje co do zgodności z prawem unijnym (*vide*: link do komunikatu prasowego w tej sprawie: http://poczta.nsa.gov.pl/service/home/~/CP180204PL.pdf?auth=co&loc=pl&id=12566&part=2). W listopadzie prezes TSUE zdecydował o objęciu spraw pięciu pytań prejudycjalnych skierowanych do Trybunału 30 sierpnia br. trybem przyśpieszonym (wcześniej – 19 września br. – TSUE zdecydował o połączeniu tych pytań do wspólnego rozpoznania). Rozprawę przed TSUE wyznaczono na 19 marca 2019 r.

- 18 grudnia 2018 r. przypadł Coroczny Międzynarodowy Dzień Migranta (*International Migrants Day*), ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 4 grudnia 2000 r. (rezolucja nr 55/93) na wniosek Rady Gospodarczej i Społecznej w celu zapewnienia przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich migrantów. Data ta wiąże się z uchwaleniem w dniu 18 grudnia 1990 r. Międzynarodowej Konwencja o Ochronie Praw Wszystkich Pracowników – Migrantów i Członków Ich Rodzin (rezolucja nr 45/158). Konwencja weszła w życie 1 lipca 2003 r. Jej celem jest ochrona wszystkich legalnych i nielegalnych pracowników – migrantów przed wyzyskiem. Święto ma upamiętnić powstanie Konwencji oraz uświadamiać ludzi odnośnie jej postanowień.

- 18 grudnia 2018 r. ETPC zdecydował o wprowadzeniu – na rok 2019 – praktyki wspierającej ugodowe załatwianie spraw zawisłych przed Trybunałem przez wprowadzenie 12 tygodniowej fazy niespornej (tj. czasu na zawarcie ugody). Po upływie 12 m-cy ETPC ma zdecydować o kontynuacji praktyki lub odejściu od niej.

- 19 grudnia 2018 r. Trybunał Sprawiedliwości wydał wyrok w zainicjowanej pytaniem prejudycjalnym NSA sprawie C-422/17, Szef Krajowej Administracji Skarbowej przeciwko Skarpa Travel sp. z o.o. (zob. s. 10).

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Dyrektywa Rady (UE) 2018/1910 z dnia 4 grudnia 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w odniesieniu do harmonizacji i uproszczenia niektórych przepisów w systemie podatku od wartości dodanej dotyczących opodatkowania handlu między państwami członkowskimi (Dz.Urz. z 2018 r., L nr 311, s. 3).

- Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2018/1919 z dnia 4 grudnia 2018 r. zmieniająca decyzję 2009/790/WE upoważniającą Rzeczpospolitą Polską do stosowania środka stanowiącego odstępstwo od art. 287 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.Urz. z 2018 r., L nr 311, s. 32).

- Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2018/1993 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zintegrowanych uzgodnień UE dotyczących reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych – (Dz.Urz. z 2018 r., L nr 320, s. 28).

- Decyzja Rady (UE) 2018/1907 z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie zawarcia między Unią Europejską a Japonią Umowy o partnerstwie gospodarczym (Dz.Urz. z 2018 r., L nr 330, s. 1).

- Umowa o partnerstwie gospodarczym między Unią Europejską a Japonią (Dz.Urz. z 2018 r., L nr 330, s. 3).

- Dyrektywa Rady (UE) 2018/2057 z dnia 20 grudnia 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w odniesieniu do tymczasowego stosowania ogólnego mechanizmu odwrotnego obciążenia w związku z dostawami towarów i usług powyżej określonego progu (Dz.Urz. z 2018 r., L nr 329, s. 3).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*) W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cła

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 6 grudnia 2018 r. w sprawie C-305/17, FENS spol. s r. o. przeciwko Slovenská republika – Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Odesłanie prejudycjalne – Swobodny przepływ towarów – Cła – Opłaty o skutku równoważnym – Opłata za przesyłanie energii elektrycznej wyprodukowanej w kraju i przeznaczonej na wywóz – Zgodność takich uregulowań z zasadą swobodnego przepływu towarów

*) Artykuły 28 i 30 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie obowiązywaniu przepisów państwa członkowskiego, które przewidują obciążenie pieniężne takie jak będące przedmiotem postępowania głównego, nakładane na energię elektryczną wywożoną do innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego wyłącznie w sytuacji, gdy owa energia elektryczna została wyprodukowana na terytorium krajowym.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 6 grudnia 2018 r. w sprawie C-672/17, Tratave – Tratamento de Águas Residuais do Ave SA przeciwko Autoridade Tributária e Aduaneira

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Podstawa opodatkowania – Obniżenie – Zasada neutralności podatkowej

*) Zasadę neutralności oraz art. 90 i 273 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one uregulowaniu krajowemu takiemu jak uregulowanie sporne w postępowaniu głównym, które przewiduje, że obniżenie podstawy opodatkowania podatkiem od wartości

dodanej (VAT) w przypadku braku zapłaty może zostać dokonane przez podatnika dopiero po uprzednim zawiadomieniu przez niego o zamiarze umorzenia części lub całego VAT będącego podatnikiem nabywcy towaru lub usługi w celu dokonania przez tego ostatniego korekty kwoty odliczenia VAT, którego mógł on już był dokonać.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-17/18, Virgil Mailat, Delia Elena Mailat, Apcom Select SA

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuły 19, 29 i art. 135 ust. 1 lit. l) – Przekazanie całości lub części majątku – Zwolnienie najmu nieruchomości – Umowa najmu dotycząca nieruchomości wykorzystywanej do działalności handlowej i rzeczy ruchomych niezbędnych do prowadzenia tej działalności – Świadczenia dotyczące nieruchomości, które uprawniają do odliczenia VAT – Korekta

*) Pojęcie „przekazania całości lub części majątku" w rozumieniu art. 19 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że nie obejmuje ono transakcji, poprzez którą nieruchomość służąca do celów działalności handlowej zostaje oddana w najem, wraz ze wszystkimi środkami trwałymi i składnikami inwentarza niezbędnymi do prowadzenia tej działalności, nawet jeśli najemca kontynuuje działalność wynajmującego pod tą samą nazwą.

*) Artykuł 135 ust. 1 lit. l) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że umowa najmu dotycząca nieruchomości służącej do działalności handlowej, wraz ze wszystkimi środkami trwałymi i składnikami inwentarza niezbędnymi do prowadzenia tej działalności, stanowi jedno świadczenie, w którym oddanie nieruchomości w najem jest świadczeniem głównym.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-667/17, Francesca Cadeddu przeciwko Agenzia delle Entrate – Direzione provinciale di Cagliari, Regione Autonoma della Sardegna, Regione Autonoma della Sardegna – Agenzia regionale per il lavoro

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 – Artykuł 2 pkt 4 – Pojęcie „beneficjenta" – Artykuł 80 – Zakaz potrącania lub wstrzymywania jakichkolwiek kwot z kwot wypłacanych – Inna opłata szczególna lub opłata o równoważnym skutku – Pojęcie – Stypendium współfinansowane przez Europejski Fundusz Społeczny – Zrównanie z dochodami z pracy najemnej – Potrącenie tytułem zaliczki na podatek dochodowy powiększonej o dodatkowe podatki regionalne i gminne

*) Artykuł 80 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 w związku z art. 2 pkt 4 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie krajowemu uregulowaniu podatkowemu takiemu jak to w sprawie w postępowaniu głównym, które opodatkowuje podatkiem dochodowym od osób fizycznych kwoty przyznane tym osobom tytułem stypendium przez podmiot publiczny odpowiedzialny za realizację projektu wybranego przez instytucję zarządzającą danym programem operacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 3 rzeczonego rozporządzenia oraz finansowanego z europejskich funduszy strukturalnych.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-552/17, Alpenchalets Resorts GmbH przeciwko Finanzamt München Abteilung Körperschaften

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Harmonizacja ustawodawstw podatkowych – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Procedura szczególna dla biur podróży – Zakwaterowanie w obiektach wypoczynkowych najmowanych od innych podatników – Świadczenia dodatkowe – Główny lub pomocniczy charakter świadczenia – Obniżone stawki podatku – Zakwaterowanie

udostępniane przez biuro podróży w jego własnym imieniu

*) Artykuły 306–310 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że samo tylko udostępnienie przez biuro podróży obiektu wypoczynkowego wynajmowanego od innych podatników lub też udostępnienie obiektu wypoczynkowego, któremu to udostępnieniu towarzyszą dodatkowe usługi, niezależnie od znaczenia tych usług dodatkowych, stanowią, każde z nich, pojedynczą usługę objętą procedurą szczególną dla biur podróży.

*) Artykuł 98 ust. 2 dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że świadczenie przez biura podróży polegających na świadczeniu zakwaterowania w obiektach wypoczynkowych usług objętych art. 307 tej dyrektywy nie może zostać poddane obniżonej stawce ani też jednej z obniżonych stawek znajdujących się w tym pierwszym przepisie.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-422/17, Szef Krajowej Administracji Skarbowej przeciwko Skarpa Travel sp. z o.o.

Odesłanie prejudycjalne – Harmonizacja przepisów podatkowych – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Zdarzenie powodujące powstanie obowiązku podatkowego – Procedura szczególna dla biur podróży – Artykuły 65 i 308 – Marża uzyskana przez biuro podróży – Określenie marży – Wpłaty zaliczek przed świadczeniem usług turystycznych przez biuro podróży – Faktyczne koszty poniesione przez biuro podróży

*) Artykuły 65 i 306–310 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, zmienionej dyrektywą Rady 2010/45/UE z dnia 13 lipca 2010 r., należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy biuro podróży, podlegające procedurze szczególnej przewidzianej w tych art. 306–310, pobiera zaliczkę na poczet zapłaty za usługi turystyczne, które będzie świadczyć turyście, podatek od wartości dodanej (VAT) jest wymagalny, zgodnie z owym art. 65, w chwili otrzymania wspomnianej zaliczki, pod warunkiem że w chwili tej świadczone usługi turystyczne są precyzyjnie określone.

*) Artykuł 308 dyrektywy 2006/112, zmienionej dyrektywą 2010/45, należy interpretować w ten sposób, że marża biura podróży, a w konsekwencji podstawa opodatkowania, stanowi różnicę między całkowitą kwotą, z wyłączeniem podatku od wartości dodanej (VAT), do zapłaty przez turystę a faktycznymi kosztami poniesionymi przez biuro podróży na poprzednim etapie obrotu z tytułu dostaw towarów i usług świadczonych przez innych podatników, w przypadku gdy transakcje te służą bezpośredniej korzyści turysty. Jeżeli kwota zaliczki jest równa całkowitej cenie usługi turystycznej lub istotnej części tej ceny, a biuro podróży nie poniosło jeszcze żadnych faktycznych kosztów lub tylko ograniczoną część całkowitych kosztów tej konkretnej usługi, lub jeżeli faktyczne koszty konkretnej podróży poniesione przez biuro podróży nie mogą być ustalone w chwili wpłaty zaliczki, marża zysku może być ustalona na podstawie oszacowania faktycznych kosztów całkowitych, jakie biuro to ostatecznie poniesie. W celu dokonania takiego oszacowania biuro podróży powinno uwzględnić, w stosownych przypadkach, koszty dotychczas faktycznie poniesione w momencie wpłaty zaliczki. Dla celów obliczenia marży od całkowitej ceny podróży należy odjąć szacowane faktyczne koszty całkowite, a podstawa opodatkowania VAT podlegającego zapłacie w związku z wpłatą zaliczki jest obliczana poprzez pomnożenie kwoty tej zaliczki przez procent, jaki stanowi określona w ten sposób przewidywalna marża zysku w całkowitej cenie podróży.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-414/17, AREX CZ a.s. przeciwko Odvolací finanční ředitelství

Odesłanie prejudycjalne – Wspólny system podatku od wartości dodanej – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 2 ust. 1 lit. b) ppkt (i) oraz (iii) – Artykuł 3 ust. 1 – Wewnątrzwspólnotowe nabycia wyrobów podlegających akcyzie – Artykuł 138 ust. 1 i art. 138 ust. 2 lit. b) – Dostawy wewnątrzwspólnotowe – Łańcuch transakcji z pojedynczym transportem – Przypisanie transportu – Transport z zastosowaniem procedury zawieszenia poboru akcyzy – Wpływ na zakwalifikowanie nabycia wewnątrzwspólnotowego

*) Artykuł 2 ust. 1 lit. b) ppkt (iii) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej

należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do wewnątrzwspólnotowych nabyć wyrobów podlegających akcyzie, na podstawie których podatek akcyzowy jest wymagalny na terytorium państwa członkowskiego przeznaczenia, dokonanych przez podatnika, którego inne nabycia nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej zgodnie z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy.

*) Artykuł 2 ust. 1 lit. b) ppkt (iii) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że w obecności łańcucha kolejnych transakcji nabycia skutkujących tylko jednym transportem wewnątrzwspólnotowym wyrobów podlegających akcyzie w ramach procedury zawieszenia poboru akcyzy, nabycia przez podmiot zobowiązany do zapłaty tego podatku w państwie członkowskim przeznaczenia nie można zakwalifikować jako nabycie wewnątrzwspólnotowe podlegające opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej zgodnie z tym przepisem, jeżeli tego transportu nie można przypisać do tego nabycia.

*) Artykuł 2 ust. 1 lit. b) ppkt (i) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że w obecności łańcucha kolejnych transakcji nabycia dotyczących tych samych wyrobów podlegających akcyzie i skutkujących tylko jednym transportem wewnątrzwspólnotowym tych wyrobów w ramach procedury zawieszenia poboru akcyzy, okoliczność, że wyroby te są transportowane w ramach tej procedury, nie stanowi okoliczności decydującej dla ustalenia, do jakiego nabycia należy przypisać transport w celu jego opodatkowania podatkiem od wartości dodanej na mocy tego przepisu.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-374/17, Finanzamt B przeciwko A-Brauerei

Odesłanie prejudycjalne – Pomoc państwa – Artykuł 107 ust. 1 TFUE – Podatek od nabycia nieruchomości – Zwolnienie – Przeniesienie prawa własności nieruchomości dokonane z powodu operacji przekształcenia przeprowadzonych wewnątrz pewnych grup spółek – Pojęcie „pomocy państwa" – Warunek dotyczący selektywności – Względy uzasadniające

*) Artykuł 107 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że ulga podatkowa, taka jak ta będąca przedmiotem postępowania głównego, nie spełnia ustanowionej w tym przepisie

przesłanki dotyczącej selektywności danej ulgi, która polega na zwolnieniu z podatku od nabycia nieruchomości, przeniesienia prawa własności do nieruchomości dokonanego z powodu przekształcenia obejmującego wyłącznie spółki tej samej grupy powiązane stosunkiem posiadania udziałów w wysokości co najmniej 95% udziałów w kapitale zakładowym przez nieprzerwany okres przynajmniej pięciu lat poprzedzających operację przekształcenia i pięciu lat po tej operacji.

Swoboda przedsiębiorczości

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie C-298/17, France Télévisions SA przeciwko Playmédia, Conseil supérieur de l'audiovisuel (CSA)

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2002/22 WE – Sieci i usługi łączności elektronicznej – Usługa powszechna i prawa użytkowników – Przedsiębiorstwo obsługujące sieć łączności elektronicznej wykorzystywaną do publicznego rozpowszechniania audycji radiowych lub telewizyjnych – Przedsiębiorstwo, które oferuje oglądanie programów telewizyjnych w bezpośredniej transmisji strumieniowej w Internecie – Obowiązki rozpowszechniania (*must carry*)

*) Artykuł 31 ust. 1 dyrektywy 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywy o usłudze powszechnej), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/136/WE z dnia 25 listopada 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że przedsiębiorstwa oferującego oglądanie programów telewizyjnych w bezpośredniej transmisji strumieniowej w Internecie nie można z tego tylko powodu uważać za przedsiębiorstwo udostępniające sieć łączności elektronicznej wykorzystywaną do publicznego rozpowszechniania kanałów radiowych i telewizyjnych.

*) Postanowienia dyrektywy 2002/22, zmienionej dyrektywą 2009/136, należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym państwo członkowskie nałożyło obowiązek rozpowszechniania (*must carry*) na

przedsiębiorstwa, które – nie udostępniając sieci łączności elektronicznej – oferują oglądanie programów telewizyjnych w bezpośredniej transmisji strumieniowej w Internecie.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-219/17, Silvio Berlusconi, Finanziaria d'investimento Fininvest SpA (Fininvest) przeciwko Banca d'Italia, Istituto per la Vigilanza Sulle Assicurazioni (IVASS)

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Nadzór ostrożnościowy nad instytucjami kredytowymi – Nabycie znacznego pakietu akcji w instytucji kredytowej – Procedura regulowana dyrektywą 2013/36/UE oraz rozporządzeniami (UE) nr 1024/2013 i 468/2014 – Złożone postępowanie administracyjne – Wyłączne uprawnienia decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego (EBC) – Skarga wniesiona na akty przygotowawcze przyjęte przez właściwy organ krajowy – Zarzut dotyczący naruszenia powagi rzeczy osądzonej przysługującej decyzji krajowej

*) Artykuł 263 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by sądy krajowe przeprowadzały kontrolę zgodności z prawem aktów w przedmiocie wszczęcia postępowania, przygotowania i niewiążącej propozycji przyjętych przez właściwe organy krajowe w ramach procedury przewidzianej w art. 22 i 23 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, art. 4 ust. 1 lit. c) i art. 15 rozporządzenia Rady (UE) nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013 r. powierzającego Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi oraz art. 85–87 rozporządzenia (UE) nr 468/2014 Europejskiego Banku Centralnego z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającego ramy współpracy pomiędzy Europejskim Bankiem Centralnym a właściwymi

organami krajowymi oraz wyznaczonymi organami krajowymi w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego (rozporządzenie ramowe w sprawie Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego). Jest w tym względzie bez znaczenia okoliczność, że do sądu krajowego wniesiona została szczególna skarga o stwierdzenie nieważności ze względu na podniesione naruszenie powagi rzeczy osądzonej orzeczenia sądu krajowego.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-375/17, Stanley International Betting Ltd, Stanleybet Malta ltd. przeciwko Ministero dell'Economia e delle Finanze, Agenzia delle Dogane e dei Monopoli

Odesłanie prejudycjalne – Artykuły 49 i 56 TFUE – Swoboda przedsiębiorczości i swoboda świadczenia usług – Gry losowe – Wyłączna koncesja na zarządzanie usługami zautomatyzowanej gry w lotto i prowadzenie innych gier liczbowych o stałych stawkach – Ograniczenie – Nadrzędne względy interesu ogólnego – Proporcjonalność

*) Artykuły 49 i 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym takim jak będące przedmiotem postępowania głównego, które przewidują w odniesieniu do koncesji na zarządzanie usługami zautomatyzowanej gry w lotto i prowadzenie innych gier liczbowych o stałych stawkach model koncesji na wyłączność, w odróżnieniu od innych gier, zakładów bukmacherskich i zakładów wzajemnych, do których zastosowanie znajduje model obejmujący wielu koncesjonariuszy, o ile sąd krajowy stwierdzi, że przepisy krajowe rzeczywiście realizują w sposób spójny i systematyczny uzasadnione cele zadeklarowane przez dane państwo członkowskie.

*) Artykuły 49 i 56 TFUE, a także zasady niedyskryminacji, przejrzystości i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym i wydanym w celu ich wykonania aktom prawnym, takim jak te będące przedmiotem postępowania głównego, przewidującym w odniesieniu do koncesji na zarządzanie usługami zautomatyzowanej gry w lotto i prowadzenie innych gier liczbowych o stałych stawkach wysoką podstawową wartość zamówienia, pod warunkiem że wartość ta została zdefiniowana w sposób

jasny, precyzyjny i jednoznaczny oraz jest obiektywnie uzasadniona, czego zweryfikowanie należy do sądu krajowego.

*) Artykuły 49 i 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie postanowieniu takiemu jak to będące przedmiotem postępowania głównego, zawartemu w projekcie umowy koncesyjnej załączonym do dokumentacji przetargu, które przewiduje wygaśnięcie koncesji na zarządzanie usługami zautomatyzowanej gry w lotto i prowadzenie innych gier liczbowych o stałych stawkach:

– w przypadku każdego przestępstwa, w związku z którym sprawa została poddana pod ocenę sądu i które instytucja zamawiająca, przez wzgląd na jego charakter, ciężar, sposób popełnienia i związek z przedmiotem koncesjonowanej działalności, uznaje za wykluczające wiarygodność, profesjonalizm oraz kwalifikację moralną koncesjonariusza;

– lub w przypadku gdy koncesjonariusz narusza przepisy prawa w przedmiocie zwalczania gry niewłaściwej, niedozwolonej i nielegalnej, w szczególności kiedy osobiście lub za pośrednictwem kontrolowanych lub powiązanych, umiejscowionych gdziekolwiek, spółek oferuje inne gry, podobne do zautomatyzowanej gry w lotto i do innych gier liczbowych o stałych stawkach, bez posiadania do tego upoważnienia;

pod warunkiem że klauzule te są uzasadnione i okażą się proporcjonalne do założonego celu oraz zgodne z zasadą przejrzystości, czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego w świetle wskazówek zawartych w niniejszym wyroku.

Swobodny przepływ pracowników

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 6 grudnia 2018 r. w sprawie C-675/17, Ministero della Salute przeciwko Hannesowi Preindlowi

Odesłanie prejudycjalne – Uznawanie kwalifikacji zawodowych – Dyrektywa 2005/36/WE – Uznawanie dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji wydanych po zakończeniu okresów kształcenia, które częściowo się pokrywają – Uprawnienia kontrolne przyjmującego państwa członkowskiego

*) Artykuły 21, 22 i 24 dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego

i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych należy interpretować w ten sposób, iż zobowiązują one państwo członkowskie, którego ustawodawstwo przewiduje obowiązek wykształcenia w pełnym wymiarze godzin oraz zakaz jednoczesnej immatrykulacji na dwóch kierunkach studiów, do automatycznego uznawania dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, o których mowa w tej dyrektywie, wydanych w innym państwie członkowskim po zakończeniu kształcenia na kierunkach, które częściowo się pokrywają.

*) Artykuł 21 oraz art. 22 lit. a) dyrektywy 2005/36 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, żeby przyjmujące państwo członkowskie sprawdzało, czy spełniony jest wymóg, zgodnie z którym łączny czas trwania nie jest krótszy, a poziom i jakość kształcenia w niepełnym wymiarze godzin nie są niższe niż w przypadku ciągłego kształcenia w pełnym wymiarze godzin.

Zasady ogólne

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie C-378/17, Minister for Justice and Equality, Commissioner of An Garda Síochána przeciwko Workplace Relations Commission

Odesłanie prejudycjalne – Równe traktowanie w zakresie zatrudnienia – Dyrektywa 2000/78/WE – Zakaz dyskryminacji ze względu na wiek – Rekrutacja funkcjonariuszy policji – Krajowy organ powołany na mocy prawa w celu zapewnienia stosowania prawa Unii w określonej dziedzinie – Możliwość odstąpienia od stosowania uregulowania prawa krajowego sprzecznego z prawem Unii – Pierwszeństwo prawa Unii

*) Wykładni prawa Unii, a w szczególności zasady pierwszeństwa tego prawa, należy dokonywać w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie przepisom prawa krajowego, takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, zgodnie z którymi organ krajowy powołany na mocy ustawy w celu zapewnienia stosowania prawa Unii w konkretnej dziedzinie nie jest właściwy do podjęcia decyzji o odstąpieniu od stosowania przepisów prawa krajowego sprzecznego z prawem Unii.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie C-216/17, Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust, Coopservice Soc. coop. arl przeciwko Azienda Socio-Sanitaria Territoriale della Vallecamonica – Sebino (ASST), Azienda Socio-Sanitaria Territoriale del Garda (ASST), Azienda Socio-Sanitaria Territoriale della Valcamonica (ASST)

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2004/18/WE – Artykuł 1 ust. 5 – Artykuł 32 ust. 2 – Udzielanie zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi – Umowy ramowe – Klauzula rozszerzenia umowy ramowej na inne instytucje zamawiające – Zasady przejrzystości i równego traktowania wykonawców – Brak określenia liczby kolejnych zamówień lub określenie poprzez odniesienie do zwyczajnego zapotrzebowania instytucji zamawiających niebędących sygnatariuszami umowy ramowej – Zakaz

*) Artykuł 1 ust. 5 i art. 32 ust. 2 akapit czwarty dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi należy interpretować w ten sposób, że:

– instytucja zamawiająca może działać na swoją rzecz i na rzecz innych, wyraźnie wskazanych instytucji zamawiających, które nie są bezpośrednio stronami umowy ramowej, o ile spełnione są wymogi dotyczące jawności i pewności prawa, a w konsekwencji przejrzystości; oraz

– nie jest dopuszczalne, by instytucje zamawiające niebędące sygnatariuszami tej umowy ramowej nie określiły ilości świadczeń, których wykonania będą mogły żądać przy zawieraniu przez nie umów dotyczących wykonania tejże umowy, lub by określały ilość tych świadczeń poprzez odniesienie do swojego zwyczajnego zapotrzebowania, pod rygorem naruszenia zasady przejrzystości i równego traktowania wykonawców zainteresowanych zawarciem tej umowy.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 11 października 2018 r. w sprawie *Parol przeciwko Polsce* (skarga nr 65379/13)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego – nadmiernie restrykcyjne stosowanie przez sądy krajowe przepisów proceduralnych dotyczących składania odwołań

W lipcu 2011 r. skarżący wniósł pozew do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga przeciwko czterem jednostkom penitencjarnym, domagając się odszkodowania za złe warunki pozbawienia wolności. Skarżący wniósł również o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, ale wniosek został przez sąd oddalony. W czerwcu 2012 r. Sąd Okręgowy oddalił roszczenie skarżącego jako przedawnione. W listopadzie 2012 r. skarżący odwołał się od tego wyroku. Sąd wezwał go do uzupełnienia braków formalnych apelacji, a w szczególności do określenia wartości przedmiotu sporu oraz przesłania odpisu apelacji oraz pisma uzupełniającego braki formalne. Aby zachować zgodność treści skarżący (przebywający w tym czasie w jednostce penitencjarnej) zwrócił się do Sądu Okręgowego o przesłanie mu kopii apelacji na jego koszt. Sąd pozostawił wniosek skarżącego bez rozpoznania.

W grudniu 2012 r. skarżący złożył do Sądu Okręgowego odręczną kopię apelacji wraz z innymi wymaganymi dokumentami. Pod koniec grudnia 2012 r. sąd uznał apelację skarżącego za niedopuszczalną, uzasadniając, że kopia złożonego odwołania nie była identyczna z oryginałem. W lipcu 2013 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił zażalenie skarżącego od postanowienia z grudnia 2012 r., odnotowując, że odwołanie od wyroku należy składać w dwóch egzemplarzach, aby mogło zostać doręczone pozwanemu.

W skardze do ETPC, opierając się na art. 6 ust. 1 Konwencji, skarżący zarzucił naruszenie jego prawa do sądu z powodu uznania jego apelacji od wyroku Sądu Okręgowego z czerwca 2012 r. za niedopuszczalną, co uznał za nadmiernie restrykcyjne zastosowanie przez sądy

krajowe odpowiednich przepisów proceduralnych.

W treści orzeczenia Trybunał nie kwestionował argumentacji rządu polskiego, zgodnie z którą wymóg przedstawienia apelacji wraz z odpisem dla drugiej strony ma na celu właściwą organizację wymiaru sprawiedliwości. Jednocześnie, Trybunał zwrócił uwagę na szczególne okoliczności sprawy i sytuacji skarżącego, zauważając, że jako osoba pozbawiona wolności i niereprezentowana przez adwokata po odmowie przez Sąd Okręgowy przyznania obrońcy z urzędu, skarżący, składając pisma procesowe, mógł opierać się głównie na informacjach dostarczonych przez sąd w zakresie reguł postępowania. Z akt sprawy nie wynikało natomiast, aby skarżący został poinformowany o obowiązku złożenia apelacji w więcej niż jednym egzemplarzu.

Trybunał podkreślił również, że skarżący starał się zastosować do wskazań Sądu Okręgowego. Ponieważ nie posiadał kopii złożonej apelacji, zwrócił się o przesłanie mu jej na jego koszt w celu wywiązania się z obowiązku usunięcia braków formalnych. Jako że wniosek ten nie został rozpoznany, skarżący sporządził własnoręcznie kopię apelacji, odtwarzając ją z pamięci. Trybunał zauważył, że wniosek skarżącego miał podstawę prawną w art. 9 kodeksu postępowania cywilnego, a ponadto skarżący miał prawo zapoznania się z dokumentacją w miejscu osadzenia.

Trybunał stwierdził, że w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy skarżący zachował zwykle wymaganą od strony postępowania cywilnego staranność, a sądy krajowe nie wywiązały się z obowiązku zagwarantowania mu dostępu do sądu odwoławczego. W związku z powyższym w ocenie Trybunału doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 11 października 2018 r. w sprawie *S.V. przeciwko Włochom* (skarga nr 55216/08)

Naruszenie art. 8 EKPC – prawo do poszanowania życia prywatnego – odmowa osobie transpłciowej o wyglądzie kobiety zmiany swojego męskiego imienia przed operacją zmiany płci z uwagi na brak prawomocnego orzeczenia sądowego w sprawie tożsamości płciowej

Skarżąca S.V. została po urodzeniu wpisana do akt stanu cywilnego jako osoba płci męskiej. Otrzymała też męskie imię

L., używała jednak imienia żeńskiego S. Wyglądała i czuła się jak kobieta. W 1999 r. rozpoczęła kurację hormonalną w ramach procedury zmiany płci. W 2001 r. sąd rejonowy w Rzymie potwierdził możliwość poddania się operacji zmiany płci. Oczekując na operację, skarżąca wystąpiła do prefektury Rzymu o zmianę imienia na używane przez nią imię S., jako licujące z jej wyglądem i używane przez otoczenie. Argumentowała przy tym, że oficjalne imię L. stanowi dlań źródło nieporozumień, zawstydzenia i upokorzeń, gdyż nie wygląda jak mężczyzna. Wniosek odrzucono z uwagi na brak prawomocnego orzeczenia sądowego, które potwierdzałoby chirurgiczną zmianę płci. Takie orzeczenie zostało wydane dopiero 10 października 2003 r.

W skardze do ETPC skarżąca zarzuciła naruszenie art. 8 i art. 14 w związku z art. 8 (zakaz dyskryminacji) EKPC przez naruszenie systemowe, tj. stan prawa krajowego niepozwalający na zmianę imienia dopóki sąd nie potwierdzi, że przeprowadzono operację i nie wyda prawomocnego wyroku w sprawie.

Trybunał zauważył, że problem będący przedmiotem skargi mieści się w zakresie prawa do poszanowania życia prywatnego. Następnie ustalił, że skarżąca nie mogła zmienić swojego imienia przez 2,5 roku z uwagi na to, że proces zmiany płci nie został zakończony. Zdaniem ETPC formalistyczny charakter postępowania sądowego zmierzającego do uznania tożsamości płciowej osoby transpłciowej, który obowiązywał w tamtym czasie, postawił skarżącą, której fizyczność oraz tożsamość społeczna od dawna były żeńskie, w bardzo niekomfortowej sytuacji, wywołując tym samym poczucie bezbronności, poniżenia i niepokoju. Trybunał uznał, że zmiana prawa w 2011 r. oznaczała, że drugie orzeczenie nie było już wymagane, a zmiana statusu cywilnego mogła zostać zarządzona przez sędziego w orzeczeniu wyrażającym zgodę na operację zmiany płci. Niemniej jednak stan prawny z ocenianego okresu zaskutkował niewypełnieniem przez państwo obowiązku pozytywnego zagwarantowania skarżącej prawa do poszanowania jej życia prywatnego i tym samym naruszeniem art. 8 Konwencji.

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 6 listopada 2018 r. w sprawie *Ramos Nunes de Carvalho e Sá przeciwko Portugalii* (skargi połączone nr 55391/13, 57728/13 i 74041/13)

Naruszenie art. 6 EKPC – prawo do rzetelnego procesu – postępowanie dyscyplinarne wobec sędzi zainicjowane przez wybieraną przez polityków portugalską radę sądownictwa

Skarżąca jest portugalską sędzią mieszkającą w Barcelos w Portugalii. W latach 2010–2011 toczyły się wobec niej trzy postępowania dyscyplinarne zainicjowane przez portugalską Najwyższą Radę Sądownictwa (*Conselho Superior da Magistratura* – CSM) za naruszenie standardów zachowania sędziego oraz składanie fałszywych wyjaśnień i utrudnianie zeznań świadkowi. W efekcie tych postępowań sędzia została zawieszona w obowiązkach na 100 dni (z orzeczonych 240). Sąd Najwyższy odrzucił jej odwołanie.

W skardze do ETPC skarżąca zarzuciła naruszenie swego prawa do rzetelnego procesu, w szczególności prawa do bycia wysłuchanym i prawa do publicznej rozprawy, prawa do bezstronnego sądu i rzetelnej oceny faktów (zarzucając brak bezstronności i niezawisłości CSM oraz wydziałowi sądowemu Sądu Najwyższego), a także prawa do informacji i odpowiedniego czasu na przygotowanie swojej obrony oraz nieproporcjonalność kary, tj. naruszenie art. 6 EKPC.

W wydanym przez Izbę wyroku z dnia 21 czerwca 2016 r. Trybunał wskazał, że spośród 27 państw UE 19 posiada organ będący odpowiednikiem krajowej rady sądownictwa. Jednakże we wszystkich tych państwach, poza Portugalią, minimum 50% członków rady składa się z sędziów – wybieranych, mianowanych lub proponowanych przez własne środowiska – prokuratorów lub prezesów sądów. Zdaniem ETPC upolityczniony skład portugalskiej CSM może podawać w wątpliwość jej niezawisłość i bezstronność. Na tej podstawie oraz uznania innych zarzutów wniesionych przez skarżącą (jak brak rzetelnego rozpatrzenia odwołania przez Sąd Najwyższy oraz brak wysłuchania skarżącej) stwierdzono naruszenie prawa do sądu wyrażonego w art. 6 EKPC. Rząd portugalski wnioskował o przekazania sprawy Wielkiej Izbie na mocy art. 43 Konwencji.

W dniu 6 listopada 2018 r. Wielka Izba zajęła nieco odmienne stanowisko, orzekając: 11 głosami do 6 – brak naruszenia art. 6 EKPC w zakresie zarzutu braku niezależności oraz bezstronności wydziału sądowego Sądu Najwyższego; jednomyślnie – naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC odnośnie zarzutów dotyczących przebiegu postępowania przeciwko skarżącej; jednomyślnie, że skarżąca nie dochowała 6-miesięcznego

terminu, co uniemożliwiło rozpoznanie skargi w zakresie zarzutu braku niezależności i bezstronności CSM; jednomyślnie – niedopuszczalność skargi z art. 6 ust. 3 lit. a i b EKPC (tj. prawa do niezwłocznego otrzymania szczegółowej informacji o przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia oraz do posiadania odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony).

Trybunał stwierdził, że w sprawie nie udowodniono braku niezależności lub bezstronności wydziału sądowego Sądu Najwyższego. Trybunał uznał również, że w świetle m.in. specyficznego charakteru postępowania dyscyplinarnego przeprowadzonego przeciwko sędzi, powagi kar oraz faktu, że gwarancje procesowe przed CSM zostały ograniczone, koniunkcja dwóch elementów, a mianowicie: niedostateczności sądowej kontroli wykonywanej przez wydział sądowy Sądu Najwyższego oraz brak przesłuchania na etapie postępowania dyscyplinarnego czy też na etapie sądowym, oznaczała, że sprawa skarżącej nie została przeprowadzona rzetelnie, tj. zgodnie z wymogami art. 6 ust. 1 EKPC. Tym samym ETPC stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, lecz w zakresie węższym niż uczyniła to Izba.

Wyrok (Izba) z dnia 6 listopada 2018 r. w sprawie *K.G. przeciwko Belgii* (skarga nr 52548/15)

Brak naruszenia art. 5 ust. 1 EKPC – prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – aresztowanie imigranta z przyczyn bezpieczeństwa podczas rozpoznawania jego wniosku o udzielenie azylu

W 2009 r. K.G. przybył do Belgii, gdzie złożył 8 – kolejno odrzucanych – wniosków o azyl, uzasadniając je tym, że w kraju urodzenia był prześladowany i torturowany jako przedstawiciel mniejszości tamilskiej. Wobec bezskutecznego ubiegania się o azyl nakazano mu opuścić Belgię. W 2011 r. został skazany na 18 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione na małoletnim. Został aresztowany na tej podstawie na okres miesiąca, podczas gdy jeden z jego wniosków o udzielenie azylu nie został jeszcze rozpoznany. Ponadto, wydano mu decyzję o zakazie przebywania na terytorium Belgii przez 6 lat, powołując się na względy porządku i bezpieczeństwa publicznego i przywołując policyjne raporty, w których zarzucano mu kradzieże

sklepowe, napaści i kontakty (seksualne) z małoletnimi oraz nieopuszczenie Belgii mimo nieuzyskania azylu. Skarżący został umieszczony w ośrodku dla nielegalnych imigrantów i pozbawiony wolności przez 13 miesięcy, aż do deportacji w 2016 r.

W skardze do ETPC skarżący zarzucił naruszenie art. 5. ust. 1 EKPC.

Trybunał nie podzielił zarzutu skargi. Uznał, w szczególności, że względy interesu publicznego uzasadniały decyzje o zatrzymaniu i pozbawieniu K.G. wolności (na podstawie łącznie czterech decyzji krajowych) i nie stwierdził żadnych dowodów arbitralności w ocenie dokonanej przez władze krajowe. Zauważył również, że stan zdrowia K.G. nie był zagrożony i mógł on korzystać ze specjalnej opieki w obu ośrodkach, w których przebywał. Ostatecznie Trybunał stwierdził, że w świetle przedstawionych zagadnień oraz faktu, że władze krajowe działały z wymaganą starannością, długość postępowania, w czasie którego skarżący był umieszczony zgodnie z dyspozycją rządu, nie może być postrzegana jako nadmierna. Tym samym, zdaniem ETPC, nie doszło do naruszenia art. 5. ust. 1 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 8 listopada 2018 r. w sprawie *Narodni List D.D. przeciwko Chorwacji* (skarga nr 2782/12)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wypowiedzi – ukaranie wydawcy za artykuł krytykujący sędziego

Skarżący jest wydawcą tygodnika, którego siedziba znajduje się w Zadarze (Chorwacja). W 2008 r. w „Narodni List" został opublikowany artykuł ostro krytykujący sędziego sądu rejonowego w Zadarze za udział w przyjęciu wydawanym przez kontrowersyjnego biznesmana pomimo potencjalnego konfliktu interesów oraz za wydanie nieuzasadnionego nakazu przeszukania siedziby redakcji. W artykule tym użyto sformułowania, że sędzia „powinien stanąć pod pręgierzem". Sędzia wniósł powództwo cywilne, a sąd krajowy zasądził na jego rzecz odszkodowanie w wysokości prawie 7 000 euro. Odwołanie do sądu w Splicie oraz skarga konstytucyjna w tej sprawie nie zostały rozpatrzone.

W skardze do ETPC skarżący zarzucił naruszenie art. 10 EKPC, jak również nadmierną wysokość orzeczonego na rzecz sędziego odszkodowania.

Trybunał potwierdził, że według Konwencji można ograniczyć wolność wypowiedzi ze względu na zagwarantowanie powagi władzy sądowniczej. Stwierdził jednak, że z wyjątkiem przypadków ciężkich szkód i bezpodstawnych ataków nie można nikomu zakazać krytykowania systemu sądowego, zwłaszcza w oparciu o fakty czy uzasadnione domniemania bądź oceny. Artykuł dotyczył kwestii mieszczącej się w ramach interesu publicznego, tj. funkcjonowania systemu sądowego i pomimo zawartych w nim złośliwości nie był obraźliwy. Sposób, w jaki został napisany, nie był więc – zdaniem ETPC – niezgodny z prawem do wolności wypowiedzi zawartym w Konwencji. Dodatkowo, wysokość szkody była nadmiernie wysoka, co w ocenie Trybunału, zniechęcało do otwartej dyskusji w sprawach o publicznym znaczeniu. Zatem – ingerencja państwa przekroczyła stopień „konieczny w społeczeństwie demokratycznym". Tym samym, zdaniem ETPC, doszło do naruszenia art. 10 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 6 grudnia 2018 r. w sprawie *Slomka przeciwko Polsce* (skarga nr 68924/12)

Naruszenie art. 6 ust. 1 i art. 10 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego – prawo do wolności wypowiedzi – krytyka sądownictwa

Skarżący to były działacz opozycyjny, internowany przez władze komunistyczne w 1982 r. W dniu 12 stycznia 2012 r., podczas ogłaszania przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyroku w sprawie wysokiej rangi członków Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego, którzy w grudniu 1981 r. wprowadzili w Polsce stan wojenny, skarżący przebywał na sali rozpraw. Gdy sędziowie weszli na salę, wskoczył za ławę sędziowską i krzyknął: „Tutaj trwa kpina z wymiaru sprawiedliwości!". Niektóre inne osoby z publiczności również wykrzykiwały podobne hasła. Sędziowie opuścili salę rozpraw. Skarżący został usunięty z sali, ale wrócił później i nadal wykrzykiwał podobne oświadczenia.

Sędzia przewodniczący postanowił odczytać wyrok w sąsiednim pokoju. Jeszcze tego samego dnia skarżący został ukarany pod swoją nieobecność karą porządkową 14 dni pozbawienia wolności za obrazę sądu. Kilka dni później został zatrzymany i doprowadzony do Aresztu Śledczego w Warszawie.

Skarżący wniósł zażalenie, twierdząc między innymi, że nie uniemożliwił sądowi ogłoszenia wyroku i jego zachowanie nie uzasadniało tak surowej kary. Jego zażalenie zostało oddalone w marcu 2012 r., już po odbyciu przez niego kary. Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, że zachowanie skarżącego okazujące brak szacunku wobec sądu wpłynęło negatywnie na poważny charakter postępowania sądowego i godność sądu oraz zakłóciło postępowanie.

W skardze do ETPC, powołując się na art. 6 ust. 1 i 3 lit. a, b i c EKPC, skarżący zarzucił m.in. nierzetelność postępowania prowadzącego do nałożenia na niego kary porządkowej pozbawienia wolności ze względu na brak bezstronności ze strony sędziów. Zarzucił także brak równości stron i brak obiektywności ze strony sądu. Ponadto skarżący zarzucił, że kara została wykonana w całości jeszcze przed rozpoznaniem jego zażalenia. Powołując się na art. 10 EKPC, zarzucił także niewspółmierną surowość nałożonej na niego kary za wyrażanie poglądów w debacie publicznej.

Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 6 EKPC Trybunał uznał, że uwagi skarżącego wyrażone w sądzie można uznać za wymierzone ogólnie w autorytet sądownictwa oraz jako krytykę różnych aspektów organizacji i przebiegu procesu. Nie używał on obraźliwego ani uwłaczającego języka. Sędziowie byli przedmiotem działania skarżącego, nie bezpośrednio ani osobiście, ale jako instytucja, której decyzje w jego ocenie podważały poczucie sprawiedliwości.

Trybunał zauważył, że skład orzekający liczył trzech sędziów i nie przeprowadzono odrębnego postępowania przed innym składem w sprawie odpowiedzialności skarżącego za jego zachowanie. Sytuację pogarsza fakt, że skarżący nie miał możliwości przedstawienia swojego stanowiska, a postanowienie w sprawie kary porządkowej było lakoniczne. Ponadto nałożona na skarżącego kara była najbardziej dotkliwą z kar przewidzianych w obowiązujących przepisach.

Ponadto, ETPC zauważył, że chociaż sąd odwoławczy uzasadnił swoje postanowienie, a skarżący mógł przedstawić argumenty na swoją obronę w postępowaniu odwoławczym, nie naprawiło to wcześniejszych uchybień proceduralnych. Ponadto zażalenie skarżącego nie miało żadnego praktycznego wpływu na jego sytuację, ponieważ w momencie jego rozpoznawania odbył on już całą karę.

Trybunał stwierdził, że kumulacja ról pokrzywdzonego i sędziego w sprawie, w której zastosowano karę pozbawienia wolności, mogła wywołać obiektywnie uzasadnione obawy co do bezstronności sądu w rozumieniu dotychczasowego orzecznictwa ETPC. W związku z powyższym doszło do naruszenia art. 6 EKPC. Nie było konieczności badania kwestii równości broni podniesionej przez skarżącego.

Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 10 EKPC Trybunał zauważył, że sądy, podobnie jak inne instytucje publiczne, podlegają krytyce i kontroli, ale należy wyraźnie odróżnić wypowiedzi obraźliwe dla sądu lub jej członków od krytyki. W ocenie ETPC nastąpiła ingerencja w prawo do wolności wypowiedzi skarżącego z uwagi na nałożoną na niego w związku z jego zachowaniem karę porządkową pozbawienia wolności. Trybunał uznał, że kara jako taka była zgodna z prawem i dążyła do zgodnego z prawem celu w rozumieniu art. 10. Jednocześnie, Trybunał odnotował, że postanowienie sądu naruszyło art. 6 EKPC i uznał, że ograniczeniu prawa skarżącego do wolności wypowiedzi nie towarzyszyły skuteczne i odpowiednie zabezpieczenia przeciwko nadużyciom. W związku z powyższym, zdaniem Trybunału doszło do naruszenia art. 10 Konwencji, ponieważ ingerencja w prawa skarżącego nie była konieczna w demokratycznym społeczeństwie.

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych

Postanowienie NSA z dnia 6 grudnia 2018 r. w sprawie sygn. akt I FSK 2261/15

„1) Czy przepisy dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, (Dz. Urz. z 2006 r. Nr L347, s. 1) – w szczególności art. 90 ust. 2 tej dyrektywy – przy uwzględnieniu zasad neutralności podatkowej i proporcjonalności, zezwalają na wprowadzenie w prawie krajowym ograniczenia możliwości obniżenia podstawy opodatkowania w razie częściowego lub zupełnego niewywiązania

się z płatności ze względu na określony status podatkowy dłużnika i wierzyciela?

2) W szczególności czy prawo unijne nie stoi na przeszkodzie ustanowieniu w prawie krajowym regulacji dopuszczającej możliwość skorzystania z "ulgi na złe długi" pod warunkiem, że w dacie wykonania usługi/dostawy towarów oraz w dniu poprzedzającym dzień złożenia korekty deklaracji podatkowej w celu skorzystania z tej ulgi: - dłużnik nie jest w trakcie postępowania upadłościowego albo w likwidacji? - wierzyciel i dłużnik są zarejestrowani jako podatnicy VAT czynni?”.